

Štrasburk, 1. července 2011

Důvěrné
ACFC/OP/III(2011)008

PORADNÍ VÝBOR RÁMCOVÉ ÚMLUVY O OCHRANĚ NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN

**Třetí stanovisko k České republice,
přijato 1. června 2011**

STRUČNÉ SHRNUÍ

Od ratifikace Rámcové úmluvy v roce 1997 Česká republika pokračovala ve svých snahách chránit osoby příslušející k národnostním menšinám. Na legislativní a politické úrovni byly vyvinuty snahy pro další rozvoj systému ochrany národnostních menšin.

Přijetí antidiskriminačního zákona v roce 2009 zavedlo adekvátní právní základ ochrany proti diskriminaci na základě rasových, etnických, národnostních nebo náboženských důvodů a ustavilo soudní jurisdikci v domnělých případech diskriminace. Toto se týká i oblasti zaměstnanosti. Úřad ombudsmana byl pověřen, aby pomáhal obětem diskriminace, a to i v oblasti soukromého práva.

V České republice převládá atmosféra tolerance a dialogu, nicméně poradní výbor odsuzuje přetrvávající negativní postoje vůči Romům.

Nové osnovy pro základní a střední školy, zavedené v roce 2009, se zaměřují na vzdělávání dětí o kulturní diverzitě, tradicích a hodnotách a zvyšování jejich povědomí o vlastní kulturní identitě a tradicích. Velmi dobře rozvinutý systém výuky polského jazyka od předškolních dětí až po střední školy existuje ve Frýdku-Místku a v Karviné. Umožňuje studentům, patřícím k polské menšině, aby získali vzdělání ve svém jazyce.

Úřady pokračují v podpoře kulturních aktivit národnostních menšin, jako jsou například hudební a divadelní festivaly, výstavy a další kulturní události, muzeí a kulturních center.

V posledních letech úřady zvýšily své snahy v boji proti diskriminaci a při zavádění opatření pro začleňování Romů do normální společnosti. Vznikla Agentura pro sociální začleňování romských lokalit a úřady přijaly Koncept romské integrace pro období 2010 – 2013.

Negativní postoje vůči Romům přetrvávají ve velkých částech české společnosti. Protiromská rétorika byla opakovaně použita, včetně projevů veřejných představitelů a v rámci některých médií. Tolerance ze strany úřadů k pobuřujícím protiromským prohlášením podporuje pocit beztrestnosti, kdy si radikálně pravicoví extremisté a neonacistické skupiny cítí povzbuzení k pořádání protiromských pochodů, jejichž cílem je zastrašovat a vyloučit je z běžné společnosti. Právní kroky, podnikané proti těmto skupinám úřady, dosud postrádají efekt.

Navzdory omluvě české vlády v roce 2009 za sterilizaci romských žen bez jejich předchozího dobrovolného souhlasu, která následovala po nálezech úřadu ombudsmana o nelegálnosti této praxe a nedávným změnám v jurisprudenci Ústavního soudu, většina obětí tohoto hrubého porušení lidských práv nebyla dosud odškodněna. Romské děti stále čelí závažným překážkám ve vzdělávacím systému. Praktické školy, kde je disproporčně vysoký počet romských žáků, nahradily dřívější zvláštní školy, avšak bez zásadnější změny v jejich složení, osnovách a pozici v rámci vzdělávacího systému a pokračují ve vzdělávání na bázi omezených osnov, čímž žákům nedávají možnost získat vyšší vzdělání.

Navzdory nízkým požadovaným právním nárokům pro vznik výborů pro národnostní menšiny na obecní úrovni a zákonné povinnosti tak činit, bylo zatím ustaveno jen malé množství těchto výborů. Je znepokojivé, že za osm let od implementace zákona bylo ustaveno jen 69 výborů v 238 obcích, které splňují zákonná kritéria pro jejich vznik.

Oblasti pro okamžité řešení

- **Zvýšit úsilí v boji proti všem formám intolerance, rasismu a xenofobie, podniknout další zákonná opatření pro boj proti rasistickým manifestacím, zejména proti Romům, včetně v médiích a politické oblasti, v souladu s doporučením Výboru ministrů č. R(97)20 o „Hate speech“.**
- **Bez dalšího odkladu eliminovat praktiky, které vedou k přetrvávající segregaci romských dětí ve školách, zdvojnásobit úsilí pro nápravu nedostatků, kterým čelí romské děti v oblasti vzdělávání.**
- **Zajistit, aby obecní výbory pro národnostní menšiny byly ustavovány v obcích, které splňují podmínky pro jejich vytváření.**

OBSAH

I.	HLAVNÍ NÁLEZY	5
	Monitorovací proces	5
	Obecný přehled implementace Rámcové úmluvy po dvou monitorovacích cyklech	5
	Legislativní a institucionální rámec.....	6
	Tolerance a mezikulturní dialog.....	6
	Používání jazyků menšin.....	6
	Vzdělání.....	7
	Účast.....	7
II.	NÁLEZY PODLE JEDNOTLIVÝCH ČLÁNKŮ	8
	Článek 3 Rámcové úmluvy	8
	Článek 4 Rámcové úmluvy	10
	Článek 5 Rámcové Úmluvy.....	12
	Článek 6 Rámcové úmluvy	13
	Článek 9 Rámcové úmluvy	15
	Článek 10 Rámcové úmluvy	16
	Článek 11 Rámcové úmluvy	17
	Článek 12 Rámcové úmluvy	18
	Článek 14 Rámcové úmluvy	20
	Článek 15 Rámcové úmluvy	22
III.	ZÁVĚR.....	25
	Pozitivní vývoj po dvou monitorovacích cyklech	25
	Problematické oblasti po dvou monitorovacích cyklech.....	25

PORADNÍ VÝBOR RÁMCOVÉ ÚMLUVY O OCHRANĚ NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN

TŘETÍ STANOVISKO K ČESKÉ REPUBLICE

1. Poradní Výbor přijal toto hodnocení 1. Července 2011 v souladu s článkem 26 (1) Rámcové úmluvy a pravidlem 23 rezoluce (97)10 Výboru ministrů. Nálezy jsou založeny na informacích, obsažených ve vládní zprávě, obdržené 3. května 2010 a dalších písemných pramenech získaných Výborem od vládních a nevládních kontaktů během návštěvy Prahy, Ostravy a Českého Těšína v České republice v období 11. - 15. dubna 2011.
2. Oddíl I obsahuje hlavní nálezy Výboru v klíčových problémech vzhledem k implementaci Rámcové úmluvy v České republice. Tyto nálezy odrážejí detailnější nálezy podle jednotlivých článků, obsažené v oddílu II, který pokrývá ta ustanovení Úmluvy, u kterých Výbor odhalil podstatné problémy.
3. Oba oddíly se často odkazují na nálezy z monitoringu Rámcové úmluvy, obsažené v prvním a druhém hodnocení Výboru, přijatých 6. dubna 2001 a 24. února 2005 a v odpovídajících rezolucích Výboru ministrů, přijatých 6. února 2002 a 15. března 2006.
4. Závěrečné poznámky, obsažené v oddíle III, mohou sloužit jako základ pro závěry a doporučení, která přijme Výbor ministrů pro Českou republiku
5. Poradní výbor se těší na pokračování dialogu s úřady České republiky, reprezentanty národnostních menšin a dalšími, kteří se podílejí na implementaci Rámcové úmluvy. Aby byl podporován inkluzivní a transparentní proces, Výbor důrazně vybízí úřady, aby toto hodnocení po obdržení zveřejnily. Výbor by také chtěl upozornit státy, že 16. dubna 2009 Výbor ministrů přijal nová pravidla pro publikaci stanovisek Poradního výboru a dalších monitorovacích dokumentů, s cílem zvýšit transparentnost a sdílet informace z monitorovacích nálezů a závěrů již v raných fázích (viz rezoluce CM/Res(2009)3, upravující rezoluci (97)10 o monitorování podle článků 24-26 Rámcové úmluvy na ochranu národnostních menšin).

I. Hlavní nálezy

Monitorovací proces

6. Česká republika zaujala konstruktivní přístup k monitorování Rámcové úmluvy. V Říjnu 2007 pořádala seminář s reprezentanty národnostních menšin a poradního výboru, aby se prodiskutovaly nejvhodnější způsoby, jak uvést nálezy druhého monitoringu do praxe. Dále by chtěl poradní výbor vyzdvihnout užitečné kroky, podniknuté úřady k tomu, aby byly rozšířeny závěry prvních dvou cyklů monitoringu. Připomínky vlády a rezoluce Výboru ministrů byly přeloženy do českého jazyka a rozdistribuovány. Výbor lituje, že tyto materiály nebyly přeloženy do jazyků menšin. Výbor vítá překlad a distribuci „Komentáře o vzdělávání“ a „Komentáře o efektivní účasti příslušníků národnostních menšin na kulturním, společenském a ekonomickém životě a ve veřejných záležitostech“.
7. Výbor kvituje s uspokojením, že představitelé národnostních menšin měli možnost poskytnout komentáře k vládní zprávě, než byla odeslána Radě Evropy.
8. Poradní výbor navštívil Prahu, Ostravu a Český Těšín v České republice v období od 11. Do 15. Dubna 2011. Návštěva umožnila navázání přímého dialogu se zúčastněnými stranami. Výbor vítá atmosféru spolupráce, kterou úřady během návštěvy ukázaly.

Obecný přehled implementace Rámcové úmluvy po dvou monitorovacích cyklech

9. Od ratifikace Rámcové úmluvy v roce 1997 Česká republika pokračovala v úsilí o ochranu příslušníků národnostních menšin. Během osmi let od doby, kdy v roce 2001 vstoupil v platnost zákon o právech národnostních menšin, získaly úřady množství zkušeností se zaváděním jeho ustanovení a podnikly kroky k překonání nastalých problémů. Například, aby příslušníci menšin mohli používat jména a příjmení ve svém jazyce, byly přijaty dodatky v legislativě i v úřední praxi.
10. Přes podstatnou autonomii lokálních samospráv podnikly státní úřady kroky k podpoře vzniku konzultačních výborů pro národnostní menšiny v obcích, kde menšiny představují zákonem danou část populace k tomu, aby výbor mohl vzniknout a aby lokálně zavedly ustanovení o vzdělávání menšin a topografickém značení v jazyce menšin. Výbor lituje, že navzdory těmto snahám vzniklo jen malé množství těchto výborů. Vzhledem k přetrvávajícím problémům v mnoha obcích, úřady rovněž uvažují o změnách v obecním zákoně, aby bylo možné najít alternativní řešení.
11. Úřady v posledních letech zvýšily své úsilí v boji proti diskriminaci a zavádění opatření pro začleňování Romů do běžné společnosti. Vznikla Agentura pro sociální začleňování romských lokalit a úřady přijaly Koncept romské integrace pro období 2010 – 2013.
12. Je znepokojivé, že Romové stále čelí závažným překážkám a diskriminaci, zejména v oblasti přístupu k zaměstnání, ubytování a zdravotní péči, trpí segregací, vystěhováváním romských rodin z center měst, velmi rozšířeným antiromstvím a nenávislnou rétorikou. Tolerance k protiromské rétorice, používané v politické debatě některými vysoce postavenými státními úředníky, včetně ministrů, poslanců a obecních představitelů podporuje pocit beztrestnosti, kdy si radikálně pravicoví extremisté a neonacistické skupiny cítí povzbuzení k pořádání protiromských pochodů, jejichž cílem je zastrašovat a vyloučit je z běžné společnosti. Obzvláště závažné jsou případy rasově motivovaných útoků proti Romům, včetně útoků ohnivými bombami, bití a střelby.

Legislativní a institucionální rámec

13. Přijetí antidiskriminačního zákona v roce 2009 zavedlo adekvátní právní základ ochrany proti diskriminaci na základě rasových, etnických, národnostních nebo náboženských důvodů a ustavilo soudní jurisdikci v domnělých případech diskriminace. Toto se týká i oblasti zaměstnanosti. Výbor vítá vznik úřadu ombudsmana a nedávno jmenovaného představitele tohoto úřadu.

14. Antidiskriminační zákon dal vzniknout úřadu ombudsmana, který byl pověřen, aby pomáhal obětem diskriminace, a to i v oblasti soukromého práva. Výbor také s uspokojením poznamenává, že tento úřad hraje aktivní roli v ochraně lidských práv v zemi. Dostává značné množství stížností, mezi nimi malou část, která se odvolává na diskriminaci na etnickém základě.

Tolerance a mezikulturní dialog

15. Výbor zjistil, že v České republice převládá atmosféra tolerance a dialogu, nicméně poradní výbor odsuzuje přetrvávající negativní postoje vůči Romům.

16. Výbor pokládá za chvályhodný vznik nových osnov pro základní a střední školy v roce 2009, které se zaměřují na vzdělávání dětí o kulturní diverzitě, tradicích a hodnotách a zvyšování jejich povědomí o vlastní kulturní identitě a tradicích.

17. Rádiové a televizní kanály pokračují ve vysílání širokého spektra pořadů o národnostních menšinách, od dokumentů a vzdělávacích programů až po zprávy a současné události.

18. Výbor nicméně zaznamenává se znepokojením stále přetrvávající negativní postoje vůči Romům. Zejména je výbor znepokojen protiromskou rétorikou, kterou používají i veřejné osoby. Některá média pokračují ve stereotypním vyobrazování Romů v negativním světle. Nejvíce znepokojující je fakt, že radikálně pravicoví extremisté a neonacistické skupiny pořádají protiromské pochody, jejichž cílem je zastrašovat Romy. Právní kroky, podnikané proti těmto skupinám úřady, dosud postrádají efekt.

19. Romská situace zůstává znepokojivá. Velká část romských občanů zůstává vyloučena z běžné společnosti a čelí obtížným životním podmínkám. Romové stále čelí problémům v oblastech osobní bezpečnosti, vzdělávání, adekvátního bydlení, sociální ochrany, zdravotní péče a přístupu k zaměstnání.

20. Výbor s politováním uvádí, že Národní akční plán pro dekádu romského začleňování a Koncept romské integrace 2011-2013, které byly zaměřeny na zlepšení romské situace, byly silně kritizovány členy Výboru pro záležitosti romské komunity z důvodu nedostatečných výsledků. Navíc představitelé Romů tvrdí, že nebyli konzultováni v plánovací fázi těchto programů.

Používání jazyků menšin

21. Právo používat dvojjazyčné značky a názvy je respektováno ve třinácti obcích v okresech Frýdek-Místek a Karviná. Některé dokumenty, jako jsou např. dvojjazyčná vysvědčení, jsou používány v polských menšinových školách. Příslušníci menšin se mohou registrovat a používat svá jména v menšinovém jazyce s jeho speciálními diakritickými znaky.

Kultura

22. Úřady pokračují v poskytování různých forem podpory národnostních menšin, jako je podpora kulturních center, knihoven, hudebních a divadelních festivalů, uměleckých výstav, amatérských kulturních produkcí a dalších kulturních událostí. Nicméně různé zdroje ukazují, že finanční podpora pro aktivity menšin je stále dost omezená a nestačí pokrýt potřeby menšin.

Vzdělání

23. Romské děti stále čelí závažným problémům ve vzdělávacím systému. Evropský soud pro lidská práva v případě D. H. a další versus Česká republika v roce 2007 rozhodl, že Česká republika porušila Evropskou úmluvu o lidských právech tím, že umisťovala disproporčně vysoký počet romských dětí do zvláštních škol, kde byly vzdělávány podle redukováných osnov a byly segregovány z běžné studentské populace. Opatření potřebná k plnému naplnění tohoto rozhodnutí zatím nebyla přijata. Změny zavedené v posledních letech zatím nepřinesly zásadní výsledky.

24. Praktické školy, kam chodí disproporčně vysoký počet romských dětí, nahradily dřívější zvláštní školy, avšak bez zásadnější změny v jejich složení, osnovách a pozici v rámci vzdělávacího systému a pokračují ve vzdělávání na bázi omezených osnov, čímž žákům nedávají možnost získat vyšší vzdělání. Navíc romské děti nemají možnost se na základních školách učit romštinu, která se jako předmět vyučuje pouze na některých středních školách.

25. Na druhou stranu výbor vítá velmi dobře rozvinutý systém výuky polského jazyka od předškolních dětí, až po střední školy existuje ve Frýdku-Místku a v Karviné. Umožňuje studentům, patřícím k polské menšině, aby získali vzdělání ve svém jazyce.

Účast

26. Výbor pro národnostní menšiny, složený z představitelů národnostních menšin a vládních ministerstev je primárním fórem pro pravidelný dialog o problémech, které se dotýkají příslušníků menšin. Navzdory nízkému prahu pro jejich vznik na obecní úrovni (10 % populace) a regionální úrovni (5 % populace) a zákonné povinnosti jejich ustavení, byl zatím ustaven jen malý počet těchto výborů. Je znepokojivé, že pouze 69 výborů bylo ustaveno v 283 obcích, které splňují podmínky pro jejich vznik, během osmi let od zavedení zákona.

II. NÁLEZY PODLE JEDNOTLIVÝCH ČLÁNKŮ

Článek 3 Rámcové úmluvy

Osobní rozsah aplikace

Doporučení ze dvou předchozích monitorovacích cyklů

27. V předchozích cyklech Výbor doporučil, aby úřady přijaly otevřený a flexibilní přístup k osobní rovině aplikace Rámcové úmluvy a nepoužívaly občanské kritérium, které vyloučí určité osoby z osobní roviny aplikace Úmluvy.

Současná situace

28. Výbor zjistil, že od druhého cyklu nedošlo k žádné změně v postoji českých úřadů ohledně rozsahu aplikace Úmluvy. Výbor dále zjistil, že občanství je stále předpokladem k tomu, aby příslušník menšiny mohl využívat menšinová práva. Výbor nicméně vítá skutečnost, že v praxi je Úmluva aplikována inkluzivně¹ a pokrývá tak všechny skupiny, které splňují kritéria národnostní menšiny², uvedená v zákoně o právech příslušníků národnostních menšin z 10. července 2001.

29. Výbor v tomto kontextu zjistil, že neobčané sídlící v České republice se mohou účastnit aktivit organizací jejich příbuzných menšin, tradičně sídlících v České republice. Osoby chorvatské a srbské národnosti, kteří se přistěhovali do České republiky v posledních dvou dekadách, bez ohledu na jejich občanství, mají přístup k opatřením na podporu minorit a tím pádem těžit z ochrany podle Úmluvy.

30. Výbor by chtěl úřadům připomenout, že kritérium občanství nemůže být bráno jako jediná podmínka pro využívání práv menšin podle Úmluvy a že nevhodné nároky na občanství mohou mít diskriminační efekt na některé oblasti života. Používání kritéria ve všeobecném ustanovení, které se týká rozsahu aplikace práva menšin, není plně v souladu se záměrem a duchem Úmluvy. Práva menšin jsou lidská práva a nemohou být omezena na práva občanů. Výbor považuje za vhodné, aby úřady přehodnotily použití kritéria občanství pouze na ta ustanovení, kde je tento požadavek relevantní, jako je např. volební právo na národní úrovni. Toto by bylo v souladu se současnými snahami na evropské úrovni o vyvinutí pružnějšího a kontextuálního přístupu k aplikaci kritéria občanství v ochraně práv národnostních menšin, které Výbor soustavně vyvíjí ve svých návrzích a které navrhuje také Benátská komise³.

Doporučení

31. Výbor apeluje na úřady, aby udržovaly otevřený a inkluzivní přístup k rozsahu aplikace Úmluvy.

32. Výbor také naléhá na to, aby pravidelně přehodnocovaly zavedená kritéria způsobilosti k ochraně podle Úmluvy, aby bylo zajištěno, že kritéria nevylučují osoby z rozsahu aplikace Úmluvy nezákonným, svévolným, resp. diskriminačním způsobem.

¹ V praxi jsou chráněnými osobami v rámci Úmluvy ti, kteří jsou příslušníky skupin, které jsou zastoupeny v Radě pro národnostní menšiny. Jsou to Bulhaři, Chorvati, Maďaři, Němci, Poláci, Romové, Rusové, Řekové, Slováci, Srbové a Ukrajinci.

² Příslušníkem národnostní menšiny je občan ČR, který se hlásí k jiné než české národnosti a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti.

³ Viz také zpráva o neobčanech a právech menšin CDL-AD(2007)001, odst. 137, přijatý Benátskou komisí na 69. plenárním zasedání 15. - 16. prosince 2006.

Sběr dat

Doporučení ze dvou předchozích monitorovacích cyklů

33. V předchozích cyklech Výbor doporučil úřadům přijmout opatření pro zvýšení povědomí, aby podpořily dotčené osoby k tomu, aby využily možnosti označit svou etnickou příslušnost v dalším sčítání lidu a vyvinout nové způsoby, jak získat informace o skutečném počtu lidí náležícím k národnostním menšinám a přitom zajistit, aby byla dodržena mezinárodní pravidla pro ochranu osobních údajů.

Současná situace

34. Výbor zjistil, že sčítání lidu proběhlo v České republice v březnu a dubnu 2011. Dotazník použitý během sčítání obsahoval dobrovolné otevřené otázky na etnický původ, vyznání a jazyk. Výbor uvítal zejména možnost uvést více než jeden jazyk nebo etnickou příslušnost, v souladu s doporučením Konference evropských statistiků ke sčítání lidu a obydlí 2010⁴.

35. Výbor také uvítal překlady formulářů a vysvětlivek do anglického, francouzského, německého, polského, romského, ruského, ukrajinského a vietnamského jazyka a zahrnutí příslušníků menšin mezi sčítatele.

36. Výbor nicméně zaznamenal, že podle některých představitelů menšin nebyl význam otázek dostatečně jasný, zejména co se týče rozdílu mezi občanstvím a národností. V tomto kontextu, vzhledem k tomu, že řada práv chráněných Úmluvou a zajištěných tuzemským právem (jako je vznik výborů pro národnostní menšiny, právo používat topografické značky v jazyce menšiny a právo zakládat menšinové školy) jsou podmíněna počtem osob náležících k národnostním menšinám v dané obci, Výbor se znepokojením zaznamenává, že data ze sčítání nemusí adekvátně odrážet skutečné etnické složení české společnosti. Nemělo by tedy být bráno jako jediný indikátor jejich počtu při zavádění opatření na ochranu menšin a na pomoc při zachování a ochraně jejich identity⁵.

Doporučení

37. Výbor vyzývá úřady k tomu, aby zpracovávaly sčítací data s plným ohledem k jejich zabezpečení, zejména těch, které se vztahují k ochraně osobních údajů tak, jak jsou zakotvena v doporučení Výboru ministrů (97)18 o ochraně osobních údajů.

38. Výbor dále vyzývá úřady k tomu, aby zvážily další způsoby sběru informací o situaci národnostních menšin kromě sčítání, za plného respektování mezinárodních standardů ochrany osobních údajů⁶.

⁴ Viz doporučení Konference evropských statistiků ke sčítání lidu a obydlí, odst. 426: respondenti by měli mít možnost označit více než jednu etnickou příslušnost či jejich libovolnou kombinaci, odst. 431: otázky se budou obecně týkat jen jazyka, může být potřeba více jazyků pro rodnou řeč a řeč národnostních menšin.

⁵ Viz publikace Výboru "Komentář k efektivní účasti příslušníků národnostních menšin v kulturním, sociálním, ekonomickém a politickém životě", přijatá 27. 2. 2008

⁶ Viz například Úmluva o ochraně jednotlivců s ohledem na automatické zpracování osobních dat (ETS č. 108) a doporučení Výboru ministrů Rec(97)18 ohledně ochrany osobních dat sbíraných pro statistické účely.

Článek 4 Rámcové úmluvy

Právní a institucionální ochrana proti diskriminaci

Doporučení ze dvou předchozích monitorovacích cyklů

39. V předešlých dvou cyklech Výbor vyzval úřady, aby zrychlily přijetí nové antidiskriminační legislativy a využily všech dostupných způsobů, včetně informací a povědomostních kampaní, aby zajistily jejich efektivní implementaci.

40. Výbor rovněž vyzval úřady k tomu, aby poskytly širší podporu úřadu ombudsmana a zajistily, že jeho doporučení budou předána kompetentním institucím.

Současná situace

41. Výbor vítá přijetí antidiskriminačního zákona z června roku 2009 (s platností od září 2009), který do české legislativy zabudoval nařízení Evropské rady o rasové rovnosti (2000/43/EC) a rovnosti v zaměstnání (2000/78/EC). Zákon poskytuje adekvátní právní základ ochrany proti diskriminaci na základě rasových, etnických, národnostních nebo náboženských důvodů a ustavilo soudní jurisdikci v domnělých případech diskriminace. Toto se týká i oblasti zaměstnanosti. Výbor vítá zejména přesun důkazního břemene v případech nepřímé diskriminace a ustanovení, které rozšiřuje rámec aplikace zákona do soukromých vztahů a tím zahrnuje do antidiskriminačního práva také horizontální efekty. Výbor také poznamenává, že tento zákon dal vzniknout úřadu ombudsmana jako orgánu pro pomoc obětem diskriminace, a to včetně soukromoprávní sféry.

42. Výbor vítá vznik úřadu ombudsmana a nedávno jmenovaného představitele tohoto úřadu. Ombudsman byl pověřen hodnocením situace a nastavením standardů ohledně ochrany lidských práv, přezkoumáváním legislativy a předkládáním návrhů pro vývoj ochrany lidských práv v České republice. Výbor také zaznamenává, že jedním z ombudsmanových hlavních úkolů je sběr údajů a předkládání návrhů na podporu dodržování lidských práv Romů a pro zlepšení situace romských komunit ve společnosti.

43. Výbor s uspokojením kvituje, že úřad ombudsmana hraje aktivní roli v ochraně lidských práv v zemi a dostává velké množství stížností. V roce 2010 řešil 6339 stížností a zahájil 724 vyšetřování. Výbor registruje, že tyto stížnosti se týkají velkého množství témat včetně malého počtu stížností o údajné diskriminaci z etnických důvodů. Nicméně shledává znepokojujícím, že doporučení ombudsmana k nápravnému řízení, adresovaná úřadům v případě zjištěného zneužití úřední moci, nebyla vždy vyslyšena. V 17 případech z roku 2010 úřady nenapravily své chyby ani poté, co bylo ombudsmanem vydáno závěrečné stanovisko.

Doporučení

44. Výbor naléhá na úřady, aby vhodně podpořily nově vzniklý úřad ombudsmana, aby mohl efektivně vykonávat svou činnost.

45. Výbor dále apeluje na úřady, aby zajistily, že ombudsman dostane veškerou podporu, kterou potřebuje k vykonávání své činnosti, zejména s ohledem na prosazování jeho doporučení.

Aplikace principů rovného zacházení a nediskriminace s ohledem na Romy

Doporučení ze dvou předchozích monitorovacích cyklů

46. V předchozích cyklech monitoringu Výbor silně apeloval na úřady, aby zvážily vznik agentury, která by se zabývala bojem proti sociálnímu vyčleňování. Výbor také požádal, aby byla rozšířena sektorová opatření, zaměřená na zlepšení situace Romů, zejména v oblastech bydlení a zaměstnání.

47. Dále naléhal na úřady, aby vyšetřily příčiny neadekvátní implementace vládní politiky pro romskou integraci na místní úrovni a ověřily, zda je potřeba legislativa nebo jiná opatření pro exaktnější definici role a odpovědnosti místní samosprávy v oblastech týkajících se národnostních menšin.

Současná situace

48. Výbor vítá skutečnost, že úřady zvýšily svou snahu v boji proti diskriminaci a v zavádění opatření pro začleňování Romů do společnosti. Agentura pro sociální začleňování romských lokalit byla založena roku 2008 a jejím hlavním úkolem bylo zavádění projektů pro začleňování a propagaci spolupráce mezi Romy a místními úřady. Od roku 2008 agentura zavedla 28 projektů s dalšími 10 plánovanými pro rok 2011. Nicméně Výbor registruje, že podle představitelů Romů začleňování dosud nedosáhlo požadované úrovně.

49. Výbor vítá přijetí a implementaci Konceptu romské integrace pro 2010-2013. Koncept pokrývá klíčové oblasti zaměstnání, zdravotnictví, bydlení, sociální ochrany, vzdělání, podpory romské kultury a jazyka, osobní bezpečnosti a předlužení. Výbor je zejména potěšen tím, že různé vládní agentury byly pověřeny specifickými úkoly a že úřady monitorují vývoj jejich implementace. Nejnovější hodnocení situace romských komunit, s názvem „Zpráva o stavu romských komunit v České republice za rok 2009“ bylo přijato vládou 14. června 2010 a je dostupné na vládní webové stránce⁷.

50. Výbor nicméně s politováním zjišťuje, že Romové stále čelí závažným překážkám a diskriminaci, zejména v oblasti přístupu k zaměstnání, ubytování a zdravotní péči, trpí segregací, vystěhováváním romských rodin z center měst, velmi rozšířeným antiromstvím a nenávistnou rétorikou. Výbor odsuzuje zejména opakované násilné střety, vyprovokované pravicovými extremisty a neonacistickými skupinami, které mají za cíl zastrašit místní Romy, jako např. nepokoje v Litvínově v roce 2008 nebo střety po setkání extremistické Dělnické strany sociální spravedlnosti (DSSS) v Novém Bydžově v březnu 2011 a Krupce v dubnu 2011. Výbor je také znepokojen zprávami, včetně té od ombudsmana, ohledně vystěhovávání romských rodin z centra Vsetína do kontejnerových obydlí na okraji města a přilehlých vesnicích.

51. Dalším zdrojem znepokojení je opakovaná stigmatizace Romů v médiích a lokálními politiky, která vede k rozšiřování předsudků a zacyklení sociálního vyčleňování Romů. Podle informací od romských představitelů převládají ve společnosti negativní postoje k Romům, přičemž 86 % dotazovaných odmítá romské občany s tím, že by měli být segregováni a požaduje vůči nim zavedení represivních opatření⁸. (Viz komentáře v článku 6).

⁷ Viz “Zpráva o stavu romských komunit v České republice za rok 2009”
http://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dokumenty/3_zprava_09_material_final.doc

⁸ Viz http://www.romea.cz/index.php?id=detail&detail=2007_9871

Doporučení

52. Úřady musí podnikat ucelené a efektivní kroky k prevenci, zamezení a trestání nerovnosti a diskriminace, kterou Romové trpí, a k podpoře tolerance a antidiskriminačních postojů napříč společností.

53. Úřady musí zvýšit své úsilí, zejména na lokální úrovni, aby zlepšili možnosti zaměstnání Romů a jejich životní podmínky, aby zapojili Romy do všech projektů, které se jich týkají a podpořili jejich začlenění do společnosti. Zvláštní zřetel musí být brán na zlepšování bydlení v romských lokalitách.

Obvinění týkající se sterilizace romských žen bez jejich předešlého svobodného a plně informovaného souhlasu

Doporučení ze dvou předchozích monitorovacích cyklů

54. V předešlých cyklech monitoringu Výbor naléhal na úřady, aby vyšetřily obvinění, týkající se sterilizace romských žen bez jejich předešlého svobodného a plně informovaného souhlasu, v optimálních podmínkách transparentnosti, nezávislosti a nestrannosti speciální vyšetřovací komisí, sestavenou ministerstvem zdravotnictví. Dále požadoval zavedení důkladnějších opatření v souladu s relevantními mezinárodními standardy, aby byl dostatečně jasně definován svobodný a plně informovaný souhlas.

Současná situace

55. Výbor zaznamenal veřejnou omluvu učiněnou vládou v listopadu 2009. Tato omluva byla důsledkem zprávy z vyšetřování úřadu ombudsmana z roku 2005 a nálezů poradního výboru ministerstva zdravotnictví z roku 2006, kdy obě zprávy shledaly tyto praktiky nelegálními.

56. Výbor dále zaznamenal, že následné úpravy legislativy, přijaté v roce 2007, upravily ustanovení ohledně plně informovaného souhlasu⁹. Výbor také zaznamenává, že v nedávných rozhodnutích Ústavní soud rozhodl, že tříletá lhůta pro nároky na odškodnění nemůže být aplikována, aby omezila pacientova práva v příkladech lékařského pochybení¹⁰. Vzhledem k dlouhé době, po kterou oběti tohoto hrubého porušení lidských práv čekali na odškodnění, Výbor očekává, že tyto případy budou vyřešeny bez dalšího odkladu.

Doporučení

57. Výbor důrazně připomíná, aby úřady bez odkladu vyřešily případy odškodného v případech sterilizace bez předešlého informovaného souhlasu. Dále vyzývá, aby bylo zajištěno, že zákonná ustanovení ohledně informovaného souhlasu jsou vždy dodržována.

Článek 5 Rámcové Úmluvy

Podpora kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin

Doporučení ze dvou předchozích monitorovacích cyklů

58. V předchozích cyklech Výbor vyzval úřady, aby všemi dostupnými prostředky podpořily místní a regionální správu, aby více podpořila snahy menšin o zachování své identity. Zejména

⁹ Viz Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, čl. 23§1

¹⁰ Viz např. Rozhodnutí Ústavního soudu: II. ÚS 635/2009 z 31. 8. 2010 a II. ÚS 3168/2009 z 5. 8. 2010, <http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=67316&pos=1&cnt=1&typ=result> .

doporučil úřadům všech úrovní, stejně jako představitelům menšin, aby se více snažili zvýšit povědomí o dostupné státní pomoci a procesu jejího získání.

Současná situace

59. Výbor s radostí zaznamenává, že úřady pokračují v podpoře kulturních aktivit národnostních menšin, jako jsou například hudební a divadelní festivaly, výstavy a další kulturní události, muzeí a kulturních center. V tomto kontextu vítá vznik Domu národnostních menšin pod patronátem pražské radnice, který poskytuje prostory pro 11 organizací oficiálně uznaných národnostních menšin, stejně jako výstavní a předváděcí prostory.

60. Výbor také se zájmem registruje, že financování kulturních projektů bylo ve výši mezi 9,5 milionu korun a 10,1 milionu korun v letech 2004-2008, přičemž více než polovina této sumy byla každý rok určena na kulturní programy romské, slovenské a polské menšiny. Dále zaznamenává, že pod další rozpočtovou položkou *Integrace příslušníků romské komunity* získávají romské umění, kulturní vzdělávání a romské kulturní publikace další dotace ve výši 2 miliony korun.

61. Výbor vítá praxi regionálních a národního oddělení ministerstva kultury, které podporují romské kulturní aktivity z 90 % jejich nákladů, namísto standardních 70 %.

62. Výbor nicméně zaznamenává, že různí mluvčí vyzdvihli fakt, že finanční podpora aktivit národnostních menšin, zejména těch početně slabších, je nedostatečná k tomu, aby pokryla potřeby těchto skupin k ochraně a rozvoji kulturní identity. Představitelé chorvatské menšiny naznačili své přání vytvořit v Jevišovce muzeum, které by dokumentovalo 300 letou historii Chorvatů na jižní Moravě.

Doporučení

63. Úřady by měly zvýšit své úsilí při podpoře iniciativ zaměřených na ochranu a rozvoj kulturní identity všech národnostních menšin, včetně těch početně menších.

Článek 6 Rámcové úmluvy

Tolerance a mezikulturní dialog

Doporučení ze dvou předchozích monitorovacích cyklů

64. V předchozích cyklech Výbor vyzval úřady, aby zvýšily své úsilí v boji proti sociálnímu vyčleňování a projevům intolerance, rasismu a xenofobie v české společnosti, monitorovaly situaci, vyšetřovali a případně uvalovaly sankce.

65. Výbor také vyzval úřady, aby zvýšily své úsilí v boji proti sociálnímu vyčleňování a projevům intolerance, rasismu a xenofobie médiích a podpořily samoregulační a monitorovací orgány, stejně jako etické výbory v boji proti takovým projevům všemi prostředky, které mají k dispozici.

Současná situace

66. Výbor registruje, že v České republice převládá atmosféra tolerance a dialogu, nicméně poradní výbor odsuzuje přetrvávající negativní postoje vůči Romům.

67. Výbor je hluboce znepokojen antiromskou rétorikou, používanou v politické debatě některými vysoce postavenými vládními úředníky, včetně ministrů, volebních kandidátů, poslanců a místních představitelů¹¹. Tolerance ze strany úřadů k pobuřujícím protiromským

¹¹ Např. podle českých médií jeden z kandidátů rozdával mezi stoupence sirky po žhářském útoku ve Vítkově

prohlášením podporuje pocit beztrestnosti, kdy si radikálně pravicoví extremisté a neonacistické skupiny cítí povzbuzeni k pořádání protiromských pochodů, jejichž cílem je zastrašovat a vyloučit je z běžné společnosti (viz související komentář ve Článku 4). Výbor je hluboce znepokojen touto situací, kterou shledává v rozporu s Článkem 6 Rámcové úmluvy a připomíná, že je povinností států podniknout opatření na ochranu osob, které mohou být předmětem hrozeb nebo diskriminačních aktů, nepřátelství či násilí v důsledku jejich etnické, kulturní, jazykové nebo náboženské identity.

68. Výbor registruje, že mediální pokrytí romské problematiky se liší na základě vydavatelského záměru a politickému směřování vydavatele nebo vysílatele. Bohužel, některá média stále pokračují ve stereotypizaci Romů a jejich vyobrazování v negativním světle. Na druhou stranu Výbor chválí protirasistické kampaně ve veřejnoprávní televizi, vysílané o poločasech populárních fotbalových zápasů, zaměřené na sportovní diváky a zvyšující povědomí o nebezpečí rasismu nejen ve sportu. Vítá jmenování osob z národnostních menšin do rolí TV reportérů a komentátorů. Tyto aktivity zvyšují povědomí Čechů o národnostní diverzitě a pozitivně ovlivňují image menšin.

69. Na tomto základě Výbor zaznamenává řadu iniciativ pro oslavu Evropského roku mezikulturního dialogu v roce 2008. Priority, nastavené Institutem pro umění a divadlo, byly propagace změny v myšlení české společnosti a menšin s důrazem na školní a mimoškolní vzdělávání mladých lidí a integrace cizinců a romské komunity pomocí kulturního a uměleckého dialogu.

70. Česká společnost se angažovala v propagaci tolerance a boje proti xenofobii mnoha kreativními způsoby: vědeckými projekty, vzděláváním a uměleckými výstavami. Brněnské kulturní centrum organizovalo Babylon fest a Poradenské centrum pro integraci v Ústí nad Labem pořádalo Colour Planet Festival.

71. V roce 2010 v rámci Mezinárodního roku setkávání kultur bylo uvedeno deset kulturních projektů z České republiky na oslavy kulturní diverzity a mezikulturního dialogu.

72. Výbor vítá zřízení památníku v Letech na památku romských obětí holocaustu a Školického a informačního centra romského holocaustu v Hodoníně u Kunštátu. Nicméně odsuzuje, že většina bývalého koncentračního tábora v Letech stále slouží jako prasečí farma, kterou zde zřídili komunisté 70. letech. Výbor s politováním zjišťuje, že úřady stále neimplementovaly své vlastní rozhodnutí z roku 1998 farmu zrušit, navzdory hlasům ze strany romských představitelů a mezinárodních orgánů¹². S přihlédnutím k symbolice tohoto místa, Výbor shledává další užívání prostor jako prasečí farmy jako hrubé porušení Článku 6 Úmluvy.

Doporučení

73. Výbor naléhavě vyzývá úřady ke zvýšení úsilí v boji proti projevům xenofobie, intolerance a rasismu. Výbor zejména vyzývá k tomu, aby byly podniknuty kroky k potírání rasistických projevů v médiích, včetně politické arény, v duchu doporučení Výboru ministrů č. R (97)20 o „Hate-speech“, především vůči Romům.

74. Výbor také důrazně vyzývá úřady k tomu, aby stanovily jako prioritu odstranění prasečí farmy z prostor bývalého koncentračního tábora Lety.

¹² V letech 2005 a 2008, Evropský parlament přijal rezoluce, ve kterých apeluje na české úřady, aby farmu odstranily. <http://www.radio.cz/en/section/curraffrs/ep-urges-prague-to-remove-pig-farm-from-the-site-of-a-wwii-concentration-camp> , http://www.romea.cz/english/index.php?id=detail&detail=2007_722

Boj proti diskriminaci, nepřátelství a násilí z etnických nebo rasových důvodů

Doporučení ze dvou předchozích monitorovacích cyklů

75. V předchozích cyklech vyzval Výbor úřady, aby urychleně, nestranně a efektivně monitorovaly a vyšetřovaly všechny hlášené případy diskriminace, nepřátelství nebo násilí z rasových nebo etnických důvodů a zajistily, aby byly dle potřeby uvaleny adekvátní tresty.

Současná situace

76. Ultrapravicoví extremisté a neonacisté v České republice nadále fungují navzdory zákonným krokům, které proti nim byly podniknuty. Výbor bere na vědomí rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o zrušení ultrapravicové Dělnické strany v únoru 2010. Navzdory tomu zjistil Výbor s hlubokým znepokojením, že extremisté vytvořili novou Dělnickou stranu sociální spravedlnosti, která stále volá po svržení českého politického systému, podporuje protiromská a protimenšinová opatření a organizuje pochody k mobilizaci stoupenců a k zastrašování Romů (viz Článek 4).

77. Na tomto základě Výbor také zaznamenává snahu soudní moci naplnit zákonné závazky a stíhat a trestat rasově a etnicky motivované zločiny, které se dostanou k soudu. Výbor zejména oceňuje úspěšné stíhání žhářů, shledaných vinnými z útoku zápalnými bombami na romský dům ve Vítkově, kteří, kromě dlouhých trestů odnětí svobody, byli odsouzeni také k finanční kompenzaci obětí. Za znepokojivé považuje, že jiné podobné případy (např. v Opavě v červnu 2008, v Kozolupech v září 2008 a ve Zdíbách-Brnkách v květnu 2009) zůstávají nevyřešené a nedostaly se ani k soudu.

78. Výbor shledává znepokojujícím, že v mnoha případech zdůvodněných případů rasově motivovaných přestupků, jako jsou bití nebo střelba, nebyly policejní složky ani žalobci schopni identifikovat pachatele a odložily vyšetřování. Navíc v případech, kde byl pachatel identifikován, nebyla rasová motivace shledána jako přitěžující faktor při vynesení rozsudku¹³.

Doporučení

79. Výbor vyzývá úřady, aby zajistily, že budou podniknuty rychlejší, důraznější a efektivnější kroky k prevenci, vyšetřování a stíhání pachatelů trestných činů s rasovým podtextem a prováděly nepřetržitý monitoring tohoto fenoménu ve společnosti.

80. Výbor také očekává, že kompetentní úřady budou brát při vyšetřování rasového motivu trestných činů vůči Romům v úvahu, že diskriminace na základě etnického původu zasahuje jádro lidské důstojnosti a že v důsledku toho budou vyšetřovat a vynášet rozsudky s větším zřetelem na to, zda byl čin rasově motivován.

Článek 9 Rámcové úmluvy

Přístup příslušníků národnostních menšin k médiím

Doporučení ze dvou předchozích monitorovacích cyklů

81. V předchozích cyklech Výbor vyzval úřady ke zlepšení přístupu příslušníků národnostních menšin, zejména těch méně početných, k médiím. Také vyzval, aby byla

¹³ Viz „Nedokonalá spravedlnost, zpráva Centra pro romská práva“ <http://www.errc.org/cms/upload/file/czech-hungary-slovakia-imperfect-justice-06-march-2011.pdf>

podniknuta opatření, za dodržení redakční nezávislosti daných médií, ke zvýšení povědomí médií o specifických problémech příslušníků národnostních menšin a o jejich roli v propagaci tolerance a kulturní plurality.

Současná situace

82. Výbor bere na zřetel, že rádiové a televizní kanály pokračují ve vysílání širokého spektra pořadů o národnostních menšinách, od dokumentů a vzdělávacích programů až po zprávy a současné události. Babylon, pořad o problematice národnostních menšin, vysílaný z Ostravy, je pravidelným pořadem od roku 2004.

83. Státní televize pokračuje ve vysílání dokumentů, filmů, divadelních a hudebních představení v jazycích národnostních menšin s českými titulky. Ačkoliv tyto programy představují znatelnou část vysílacího času (881 hodin v roce 2008), většina z nich necílí přímo na menšiny. Výbor zaznamenává, že více než polovina zahraničních pořadů byla v angličtině (430 hodin), ve srovnání se 176 hodinami slovenského, 28 německého, 22 polského a 13 ruského vysílání. Jediné vysílání České televize specificky zaměřené na menšiny byl pořad „Známe se?“ v polštině.

84. Česká veřejná rádia vysílají programy v jazyce menšin, včetně slovenštiny (146 hodin ročně) a polštiny (222 hodin). Také vysílají dvojjazyčné pořady v češtině a němčině (130 hodin) a kurz romštiny (90 hodin). Výbor s potěšením zjišťuje, že v Českém rozhlasě v Ostravě bylo zřízeno polské studio pro vysílání pro polskou menšinu v regionu.

85. Výbor zaznamenává, že ministerstvo kultury každoročně vydává 30 milionů korun na podporu tištěných médií v jazycích menšin, včetně těch méně početných.¹⁴

86. Výbor nicméně podotýká, že příležitosti pro osoby z menšin, aby byly přizvány ke konzultaci s redakcemi médií, které vytváří pořady o menšinách, případně se přímo podílely na vysílání, zůstávají omezeny. Podle informací získaných Výborem během návštěvy, poradní shromáždění menšin funguje v Českém rozhlasě Ostravě, ale v regionální stanici České televize žádní představitelé minorit nejsou.

Doporučení

87. Výbor vyzývá úřady, aby dále podporovaly rádiové a televizní vysílání pořadů pro menšiny v jazycích těchto menšin.

88. Dále by měly odpovědné orgány zajistit, aby byly menšiny konzultovány redakcemi a podpořit přímé zapojení menšin v přípravě materiálů přijímáním novinářů z národnostních menšin do redakcí rozhlasových a televizních pořadů, zejména v oblastech, kde příslušníci menšin představují podstatnou část populace.

Článek 10 Rámcové úmluvy

Používání jazyků národnostních menšin v jednání s úřady

Doporučení ze dvou předchozích monitorovacích cyklů

89. V předchozích cyklech vyzval Výbor úřady, aby odstranily právní nejistotu ohledně kritérií pro volbu administrativně-teritoriálních celků, kde mohou být používány jazyky menšin

¹⁴ Publikace zahrnují bulharský Roden Glas, maďarský Prágai Tükör, německý Eghaland Bladt, polské Glos Ludu a Nasza gazetka, ruské Russkoye Slovo, Afisha and Artek, řecký Kalimera, slovenské Korene, Slovenské dotyky, Listy, srbský Srpska rec, ukrajinský Ukrainský žurnál a Porohy.

při jednání s úřady a pro publikování informací spojených s volbami. Dále požadoval, aby místní správy nadměrně nevyužívaly svůj úsudek ohledně vytváření výborů pro národnostní menšiny.

Současná situace

90. Výbor registruje, že aplikace tohoto práva je možná pouze v oblastech, kde byly založeny výbory pro národnostní menšiny. Výbor shledává v tomto kontextu velmi znepokojujícím, že pouze 69 z 238 obcí, kde příslušníci menšin představují více než 10 % populace, což je zákonná podmínka pro vytvoření těchto výborů, byly tyto vytvořeny (viz také Článek 15).

91. Výbor vyjadřuje lítost ohledně nedostatečných informací o praktickém zavedení tohoto práva i v takových oblastech, kde již výbory pro menšiny byly založeny. S uspokojením zaznamenává, že ve školách polské menšiny ve Frýdku-Místku a Karviné jsou používána dvojjazyčná vysvědčení.

92. Představitelé národnostních menšin nenaznačili výboru žádné problémy spojené s právem poskytovaným zákonem o právech příslušníků národnostních menšin pro používání jazyků menšin pro publikace volebních informací.

Doporučení

93. Odpovědné orgány by měly přehodnotit, s konzultací s představiteli menšin, legislativu, opatření a praktickou situaci užívání jazyka menšin při komunikaci s úřady. Výbor vyzývá úřady zejména k tomu, aby zajistily, že právo používat jazyk menšiny při komunikaci s úřady je respektováno ve všech obcích, kde je toto právo aplikovatelné.

Článek 11 Rámcové úmluvy

Příjmení a křestní jména v jazycích menšin

Doporučení ze dvou předchozích monitorovacích cyklů

94. V předchozích cyklech Výbor vyzval úřady, aby aplikovaly ustanovení zákona o registrech občanského stavu způsobem, který by zaručoval, že příslušnost osoby k národnostní menšině by mohla účinně uplatnit právo, zakotvené v Článku 11, odstavci 1 Rámcové úmluvy.

Současná situace

95. Výbor zaznamenává, že zákon o registrech byl nedávno upraven. S uspokojením zaznamenává, že podle ustanovení nového zákona jméno příslušníka národnostní menšiny může být na jeho žádost zapsáno do registru v jazyce menšiny se specifickými diakritickými znaky. Tento přepis je pak používán při jakékoliv další registraci dokumentů, vydaných této osobě.

96. Výbor dále zaznamenává, že podle zákona o registrech, může např. žena, která je českou občankou náležící například k polské nebo německé menšině, může mít své příjmení v dokladech uvedeno bez přípony „ová“. Podle informací získaných z polské menšiny, vznikly jisté problémy se správným hláskováním některých jmen, primárně kvůli nedostatečné připravenosti na straně registračních úředníků.

Doporučení

97. Výbor vyzývá úřady, aby interpretovaly registrační zákon způsobem, který co možná nejvíce pokrývá potřeby příslušníků národnostních menšin v souladu s Článkem 11 Rámcové úmluvy.

98. Výbor očekává, že odpovědné orgány podniknou nutná opatření k tomu, aby se zvýšila informovanost na straně registračních úředníků s ohledem na práva příslušníků národnostních menšin podle poslední úpravy registračního zákona.

Dvojjazyčné značky a místní názvy

Doporučení ze dvou předchozích monitorovacích cyklů

99. V předchozích cyklech Výbor volal po správném zavedení regulací používání dvojjazyčných značek a místních názvů v jazycích menšin. Dále nabádal úřady k tomu, aby nepoužívaly data ze sčítání lidu jako jediný indikátor pro implementaci těchto zákonných ustanovení, ale aby braly v úvahu reálnou situaci v daných lokalitách.

Současná situace

100. Výbor registruje, že uplatnění tohoto práva je založeno na podmínce, že počet příslušníků dané menšiny představuje minimálně 10 % obyvatel dané obce a je v ní založen výbor pro národnostní menšiny. Poukazuje na to, že zákonné požadavky pro dvojjazyčné české a polské značky a nápisy jsou splněny ve 31 obcích v okresech Frýdek-Místek a Karviná, české a slovenské značky v osmi obcích v okresech Bruntál, Břeclav, Cheb, Karlovy Vary a Jeseník, české a německé ve třech obcích v okrese Sokolov.

101. Výbor shledává s uspokojením, že právo používat dvojjazyčné značky a místní názvy je v praxi respektováno ve 13 obcích v okresech Frýdek-Místek a Karviná. Nicméně i přesto, že jak menšinová, tak většinová část populace prokázala dobrou vůli v tomto ohledu, vyvstalo několik problémů s názvy nádraží, které jsou vydávány Českými drahami.

102. Výbor dále zaznamenává s politováním, že právo používat dvojjazyčné značení v češtině a slovenštině a češtině a němčině není implementováno v žádné z obcí, která splňuje zákonná kritéria. Politováníhodné je také to, že podle představitelů německé menšiny nejsou žádosti předkládány ze strachu z negativní reakce české většiny.

103. Výbor také registruje, že se momentálně projednává úprava zákona o obcích. Navrhované změny umožní nevládním organizacím, které reprezentují menšiny, aby navrhovaly zavedení dvojjazyčného značení v obcích, kde příslušníci menšin tvoří alespoň 10 % obyvatel. Podle vládní zprávy by toto mělo zjednodušit situaci v obcích, kde místní úřady nebyly přístupné k respektování tohoto práva.

Doporučení

104. Výbor žádá úřady, aby podnikly více proaktivní opatření, která by zajistila, že ustanovení Článku 11, odstavce 3 Rámcové úmluvy jsou účinně implementována na regionální i místní úrovni.

Článek 12 Rámcové úmluvy

Interkulturní dimenze vzdělání

Doporučení ze dvou předchozích monitorovacích cyklů

105. V předchozích cyklech Výbor vyzval úřady, aby podpořily interkulturní element ve vzdělávání s výhledem na podporu vzájemných vědomostí a dialogu mezi většinou a různými menšinami.

Současná situace

106. Výbor se zájmem zaznamenává, že v rámci Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, schváleném v roce 2007 ministerstvem školství a zavedeném od roku 2009, byl jako povinný zařazen předmět *Občan v demokratické společnosti*. Pokrývá témata, jako je politický radikalismus a extremismus, současná česká extremistická hnutí a jejich symboly.

107. Výbor dále oceňuje, že v rámci tohoto programu je uveden předmět *Multikulturální vzdělávání*, který se zaměřuje na vzdělávání dětí o diverzitě kultur, tradic a hodnot a zvyšuje jejich povědomí o vlastní kulturní identitě a tradicích. Rovněž vítá předsevzetí ministerstva školství zahrnout do výuky řadu témat o národnostních menšinách, jako je holocaust, poválečné odsunutí sudetských Němců, stejně jako informace o jazycích a kulturách různých menšin, žijících v České republice.

108. V poslední řadě Výbor vítá informace o probíhajícím přezkoumávání učebnic, s cílem prozkoumat, jak jsou pojata židovská a romská témata v učebnicích dějepisu, a identifikovat aspekty jejich historie, které by měly být diskutovány ve větším detailu.

Doporučení

109. Výbor vyzývá české úřady, aby pokračovaly ve svých snahách o rozvoj občanských a interkulturních témat v učebnicích a osnovách a zajistily, aby výuka dějepisu obsahovala adekvátní pokrytí 20. století.

Rovný přístup ke vzdělání, situace Romů*Doporučení ze dvou předchozích monitorovacích cyklů*

110. V předchozích cyklech Výbor vyzval úřady, aby zefektivnily svou podporu romským dětem oblasti vzdělávání. Naléhal, aby bojovaly proti izolaci romských dětí jak v běžných, tak ve zvláštních školách a aby byly podpořeny přípravné třídy.

Současná situace

111. Výbor připomíná rozsudek Velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva z 13. listopadu 2007¹⁵ v případě D. H. a další versus Česká republika (stížnost č. 57325/00), kdy soud zjistil, že Česká republika porušila Evropskou úmluvu o lidských právech tím, že umísťovala disproporčně vysoký počet romských dětí do zvláštních škol, kde byly vzdělávány podle redukováných osnov a byly segregovány z běžné studentské populace. Soud uvedl, že takové rozdílné zacházení má diskriminační efekt a potvrdil tak předchozí nález ECRI, komisaře pro lidská práva a tohoto Poradního výboru¹⁶. Výbor upozorňuje, že dohled ze strany Výboru ministrů Rady Evropy nad provedením tohoto rozsudku stále trvá a že opatření, která jsou požadována, stále nebyla zavedena.

112. Výbor zaznamenává, že úřady přijaly v březnu 2010 Národní akční plán inkluzivního vzdělávání s cílem vytvořit plán pro zapojování problémových dětí do normální společnosti. Výbor shledává s politováním, že více než 50 expertů z pracovní skupiny ministerstva školství,

¹⁵ Viz tisková zpráva

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?action=html&documentId=825441&portal=hbkm&source=externalbydocnumber&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649>

¹⁶ Viz druhé stanovisko Poradního výboru Úmluvy k České republice z 24. 2. 2005, strany 31-33

kteřá měla vytvořit plán na zlepšení vzdělávání znevýhodněných dětí, rezignovalo v červnu 2011, udává ve své výpovědi, že ministerstvo nevěnovalo pozornost zavádění konkrétních kroků pro podporu postižených žáků a romských žáků.¹⁷

113. Výbor s hlubokým politováním shledává, že praktické školy, kde je disproporčně vysoký počet romských žáků, nahradily dřívější zvláštní školy, avšak bez zásadnější změny v jejich složení, osnovách a pozici v rámci vzdělávacího systému a pokračují ve vzdělávání na bázi omezených osnov, čímž žákům nedávají možnost získat vyšší vzdělání. Toto je v nesouladu s Článkem 12, odstavec 3 Rámcové úmluvy.

114. Dále je znepokojivé, že úřady zatím nepřijaly opatření, která by zamezila tomu, aby byly děti nesprávně zařazovány do praktických škol, ani proto, aby bylo nutné získat informovaný souhlas rodičů jako podmínku pro zařazení do zvláštní výuky. Podle neoficiálních údajů je zhruba 30 % romských dětí stále vzděláváno ve zvláštních školách oproti 2 % neromských.

115. V tomto ohledu Výbor vítá iniciativu společností jako je Jekhetani Luma ve městě Mladá Boleslav, které radí romským rodičům ohledně dostupných předškolních možností a zvyšují povědomí o nutnosti zapsat děti do předškolních institucí, aby jim usnadnili ovládnutí českého jazyka a následnou integraci do běžných základních škol.

116. Výbor také se zájmem registruje rostoucí povědomí na straně úřadů o potřebě silnějšího partnerství mezi obcemi a Romy, zejména v oblasti nastavování předškolních institucí a základních škol, jak bylo ukázáno v prohlášení, učiněném na schůzi sdružení Starostové a nezávislí.

Doporučení

117. Výbor naléhá na úřady, aby bez dalšího odkladu odstranily praktiky, které vedou k pokračující segregaci romských dětí v oblasti vzdělávání a zajistily, aby romské děti měly rovné příležitosti přístupu ke všem úrovním vzdělání. Zejména musí být podniknuty kroky k tomu, aby nebyly nesprávně zařazovány do praktických škol a aby bylo zajištěno, že je nutné obdržet informovaný souhlas rodičů s tímto umístěním.

118. Výbor vyzývá úřady, aby svou prioritou zvýšily úsilí o zajištění přístupu romských dětí do předškolních institucí a garantovaly, že osnovy těchto školek jsou v souladu s potřebami vícejazyčné skladby daných skupin.

Článek 14 Rámcové úmluvy

Výuka menšinových jazyků a výuka v těchto jazycích

Doporučení ze dvou předchozích monitorovacích cyklů

119. V předchozích cyklech monitoringu Výbor vyzval úřady, aby zajistily, že příslušníci menšin mají adekvátní příležitosti učit se jazyk menšiny a získat vzdělání ve svém jazyce. Dále je vyzval, aby podporovaly iniciativy, které podnikají menšiny pro výuku jejich jazyků mimo běžnou školní docházku.

¹⁷ Viz tiskovou zprávu Education International: *Czech Republic: Inclusive education experts resign at government inaction* http://www.ei-ie.org/en/news/news_details/1827

Současná situace

120. Výbor registruje, že zákon o vzdělání z roku 2004 vytváří nutné podmínky pro rovný přístup dětí z národnostních menšin ke vzdělání a že představitelé menšin vyjadřují obecné uspokojení s jeho implementací.

121. Výbor zaznamenává zejména velmi dobře rozvinutý systém výuky polského jazyka od předškolních dětí až po střední školy existuje ve Frýdku-Místku a v Karviné. Umožňuje studentům, patřícím k polské menšině, aby získali vzdělání ve svém jazyce. Dále zaznamenává, že ve školním roce 2010/2011 778 dětí navštěvovalo 32 polských školek a 1622 dětí získávalo vzdělání v polštině ve 25 základních školách v regionu. Více než 500 dětí navštěvovalo tři polsky vyučující střední školy (jedno gymnázium a dvě obchodní akademie). Také zaznamenává, že představitelé polské menšiny vyjadřují spokojenost s existujícími možnostmi získávání vzdělání v jejich jazyce.

122. Výbor s určitým znepokojením zaznamenává, že některým polským školám, například střední škole v Třinci, hrozí uzavření z důvodu klesající docházky, způsobené negativními demografickými trendy. Výbor si přeje zdůraznit, že menšinové školy by měly mít nižší limity studentů na třídu než běžné školy, protože plní speciální funkci, kdy nabízí vzdělání v jazyce menšiny a zamezuje tomu, aby se rodiny musely stěhovat kvůli možnostem vzdělání pro jejich děti.

123. Výbor s politováním registruje uzavření jediné slovenské školy v Ostravě kvůli klesajícímu počtu studentů v posledních letech. Slovenští představitelé tento vývoj vysvětlují blízkostí obou jazyků a kultur a jistotě slovenské identity mezi příslušníky této menšiny, která po dekádách klidně koexistovala s českou většinou v jednom státě. Zároveň však vyjádřili obavy, že mladá generace, narozená po zániku společného státu, nemá dostatečné podmínky k tomu, aby se učila slovenštinu a získávala vzdělání ve slovenštině, což představuje klíčový element v jejich etnické identitě. Výbor proto vítá snahu slovenské menšiny otevřít v Praze dvojjazyčnou česko-slovenskou školu, kterou by navštěvovaly děti z obou skupin.

124. Výbor s politováním registruje, že v současné době nejsou příležitosti pro romské děti učit se romštinu na základních školách a že pouze některé střední školy (např. v Kolíně a Ostravě) vyučují romštinu jako předmět. Na terciální úrovni je romština nabízena jako bakalářský a magisterský obor na Karlově univerzitě v Praze a kurzy romského jazyka jsou také nabízeny katedrou speciální pedagogiky na této škole a také na Masarykově univerzitě v Brně.

125. Odpovědné orgány poskytly v roce 2008 grant Karlově univerzitě v Praze, aby provedla socio-lingvistický výzkum o situaci romského jazyka. Výbor také registruje, že probíhá práce na překladu modelů Evropského jazykového portfolia, které doplňuje Rámcové osnovy pro romštinu¹⁸, do dvou romských dialektů, které jsou v České republice používány. Práce probíhají i na přípravě učebních materiálů v romštině. Výbor také vítá informace o pilotních aktivitách, které byly organizovány ve školním roce 2009/2010 a které jsou nyní hodnoceny.

Doporučení

126. Výbor vyzývá úřady, aby pokračovaly ve sledování situace ve spolupráci s představiteli menšin, uvažily, zda rámce pro výuku v menšinových jazycích korespondují s aktuálními potřebami a případně podnikly kroky na odstranění nedostatků.

127. Výbor se domnívá, že by odpovědné orgány měly pokračovat ve vzdělávání učitelů v romském jazyce a ve vyvíjení potřebných výukových technik, přičemž je třeba brát v úvahu

¹⁸ Viz Rámcové osnovy pro romštinu, Divize jazykových opatření, Rada Evropy, Strasbourg 2008, http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Rom_CuFrRomani2008_EN.pdf.

Rámcovou osnovu pro romštinu, s cílem vytvořit příležitosti výuky v romském jazyce, pokud bude dostatečná poptávka.

128. Úřady by měly zvážit podporu dvojjazyčných a duálních výukových modelů, které mohou oslovit děti z obou skupin.

Článek 15 Rámcové úmluvy

Účast příslušníků národnostních menšin na rozhodovacím procesu

Doporučení ze dvou předchozích monitorovacích cyklů

129. V předchozích cyklech Výbor vyzval úřady, aby zaručily, že zákonná ustanovení, vytvořená s cílem podporovat efektivní účast, byla implementována v praxi, zejména aby byly místní výbory pro národnostní menšiny vytvořeny ve všech obcích, které splňují podmínky pro tato ustanovení.

Současná situace

130. Výbor také zaznamenává, že klíčové poradní orgány pro zajištění účasti příslušníků národnostních menšin ve veřejných záležitostech, které byly založeny na centrální a lokální úrovni po přijetí zákona o právech národnostních menšin v roce 2001, získaly od té doby řadu zkušeností a větší význam a pokračují v plnění aktivní role ve zvyšování informovanosti a v řešení problémů národnostních menšin. Rada pro národnostní menšiny, složená z představitelů všech uznaných menšin a vládních ministerstev, je zodpovědná za vývoj, implementaci a sledování opatření týkajících se menšin a je hlavním fórem pro pravidelný dialog o problematice menšin. Rada se schází čtvrtletně a každý rok předává vládě zprávu o svých aktivitách a klíčových tématech, čímž dostává problematiku menšin do veřejné debaty.

131. Výbor vítá zejména aktivní roli Rady v hledání řešení nevyřešených problémů, např. navrhování legislativních změn, jako je úprava zákona o obcích, která je zaměřena na řešení problematiky vícejazyčného značení v obcích, kde toto značení zatím nebylo zavedeno kvůli špatnému fungování výborů pro národnostní menšiny (viz Článek 11).

132. Výbor dále zaznamenává, že specializovaná Rada pro záležitosti romské komunity je odpovědná za rozvoj a implementaci opatření pro lepší integraci Romů do společnosti. Rada koordinuje práci ministerstev, odpovědných za implementaci specifických opatření, přijatých v Konceptu romské integrace a v Dekádě pro romské začleňování 2005-2015.

133. Výbor lituje, že navzdory nízkým požadovaným právním nárokům pro vznik výborů pro národnostní menšiny na obecní úrovni a zákonné povinnosti tak činit, bylo zatím ustaveno jen malé množství těchto výborů. Je znepokojivé, že za osm let od implementace zákona bylo ustaveno jen 69 výborů v 238 obcích, které splňují zákonná kritéria pro jejich vznik. Toto také ukazuje nedostatečnou informovanost, jak na straně obecních orgánů, tak na straně národnostních menšin, o potenciálních výhodách integrace menšin do rozhodovacího procesu na místní úrovni pro místní komunity a naznačuje potřebu pro statutární instrument pro zajištění implementace a poskytování odborné pomoci v tomto ohledu.

134. Výbor nicméně shledává, že v některých obcích existují pozitivní příklady proaktivních opatření, zejména tam, kde nejsou splněny statutární podmínky pro vznik výborů pro národnostní menšiny a kde místní úřady místo toho založily komise pro národnostní menšiny.

135. Výbor v tomto kontextu registruje, že někteří z představitelů menšin kriticky komentovali nejasné a nekonzistentní procedury pro jmenování členů výborů pro národnostní menšiny. Dále podle nich některé výbory neplní svou funkci předkládání záležitostí menšin obecním úřadům

(např. dvojjazyčné značení) a tím efektivně blokují užívání práv zakotvených v Rámcové úmluvě a zákoně o právech národnostních menšin z roku 2011.

Doporučení

136. Výbor vyzývá úřady, aby po konzultacích s představiteli menšin přezkoumaly zákonná ustanovení a administrativní opatření a praktiky, které regulují vytváření, jmenování a fungování výborů s cílem odstranit nalezené nedostatky.

137. Také vyzývá úřady, aby zajistily, že výbory jsou účinně vytvářeny, aby předkládaly problémy menšin a garantovaly jejich práva v obcích, které splňují zákonné limity pro jejich vytvoření. Měla by být také podniknuta další opatření proto, aby tyto výbory plnily svou funkci efektivně a byla zajištěna jejich spolupráce s místními úřady včetně společných konzultací a tam, kde je to třeba, přístup ke vzdělání a právní pomoci.

Zapojení Romů

Doporučení ze dvou předchozích monitorovacích cyklů

138. V předchozích cyklech monitoringu Výbor vyjádřil znepokojení nad problémy, kterým čelí Romové, kteří se snaží hrát aktivní roli v ekonomickém, kulturním a společenském životě a v činění rozhodnutí, která je ovlivňují, a vyzval úřady, aby spolupracovaly s Romskými představiteli při zkoumání situace Romů v tomto ohledu a našly způsob, jak ji podstatně zlepšit.

Současná situace

139. Výbor zaznamenává, že v únoru 2005 česká vláda spolu s dalšími osmi vládami zemí střední a východní Evropy¹⁹ podepsala Deklaraci o dekádě romského začleňování a zavázala se tím ke zlepšení socioekonomického postavení Romů. Česká republika následně přijala Národní akční plán pro dekádu, který se zaměřuje na prioritní oblasti vzdělání, zaměstnanosti, zdravotní péče, bydlení a zavazuje relevantní ministerstva a agentury, aby braly v potaz další klíčové problémy chudoby, diskriminace a pohlaví. Výbor nicméně zaznamenává se znepokojením, že implementace Akčního plánu byla silně kritizována členy Rady pro záležitosti romské komunity jako nedostatečná.²⁰

140. Výbor dále zaznamenává, že úřady v prosinci 2009 přijaly Koncept romské integrace 2010-2013, zaměřený na zlepšení situace Romů v prioritních oblastech kultury, vzdělání, zaměstnání, zdravotní péče, sociální ochrany, bydlení, předlužení a osobní bezpečnosti a zadává specifické odpovědnosti relevantním vládním ministerstvům a agenturám. Výbor vítá přijetí Konceptu romské integrace a pokládá plné a efektivní zapojení romských představitelů pomocí Rady pro záležitosti romské komunity a Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách za nutný předpoklad k dosažení těchto cílů. V tomto ohledu pokládá Výbor za politováníhodné, že Koncept nezmiňuje, zda byli romští představitelé konzultováni v plánovací fázi a zda byly jejich příspěvky brány v potaz.

141. Výbor se znepokojením shledává, že značná část Romů zůstává vyloučena ze společnosti a žije ve špatných podmínkách. Romové stále čelí problémům v oblastech osobní bezpečnosti,

¹⁹ Deklarace Dekády romského začleňování byla podepsána v Sofii v Bulharsku v únoru 2005 předsedy vlád Bulharska, Chorvatska, České republiky, Maďarska, Černé hory, Rumunska, Srbska, Slovenska a bývalé Jugoslávské republiky Makedonie. Tři další státy (Albánie, Bosna a Hercegovina a Španělsko) přistoupily k Dekádě později.

²⁰ Viz tisková zpráva http://www.romea.cz/index.php?id=detail&detail=2007_9490

vzdělávání, adekvátního bydlení, sociální ochrany, zdravotní péče a přístupu k zaměstnání a v obecném přístupu veřejnosti, kde převažuje diskriminace a stereotypizace.

Doporučení

142. Je potřeba vyvinout větší úsilí pro nalezení způsobů, jak podstatně zlepšit účast Romů, včetně romských žen, na rozhodovacích procesech. Úřady by měly zajistit, aby Romové a jejich organizace byli považováni za klíčové partnery ve vládních programech zaměřených na zlepšení jejich situace. Zároveň by je měli přizvat k navrhování, implementaci, sledování a hodnocení opatření, prováděných jednotlivými ministerstvy při implementaci Konceptu romské integrace.

143. Úřady by měly pokračovat ve svém úsilí rozvíjet a efektivně implementovat opatření, určená k řešení problémů, kterým Romové čelí v oblastech osobní bezpečnosti, vzdělávání, adekvátního bydlení, sociální ochrany, zdravotní péče a přístupu k zaměstnání. Alokace potřebných zdrojů je podmínkou *sine qua non* řešení této situace.

144. Úřady vyzýváme, aby podnikly kroky k zajištění efektivní účasti Romů na rozhodovacím procesu.

III. ZÁVĚR

145. Výbor se domnívá, že závěrečné poznámky mohou sloužit jako základ pro závěry a doporučení, která přijme Výbor ministrů s ohledem na Českou republiku.

Pozitivní vývoj po dvou monitorovacích cyklech

146. Od ratifikace Rámcové úmluvy v roce 1997 Česká republika pokračovala ve svých snahách chránit osoby příslušející k národnostním menšinám. Antidiskriminační zákon, přijatý v roce 2009, zavedl adekvátní právní základ ochrany proti diskriminaci na základě rasových, etnických, národnostních nebo náboženských důvodů a ustavilo soudní jurisdikci v domnělých případech diskriminace. Toto se týká i oblasti zaměstnanosti. Úřad ombudsmana byl pověřen, aby pomáhal obětem diskriminace, a to i v oblasti soukromého práva.

147. Úřady pokračují v podpoře kulturních aktivit národnostních menšin, jako jsou například hudební a divadelní festivaly, výstavy a další kulturní události, muzeí a kulturních center. Nové osnovy pro základní a střední školy, zavedené v roce 2009, se zaměřují na vzdělávání dětí o kulturní diverzitě, tradicích a hodnotách a zvyšování jejich povědomí o vlastní kulturní identitě a tradicích. Velmi dobře rozvinutý systém výuky polského jazyka od předškolních dětí až po střední školy existuje ve Frýdku-Místku a v Karviné. Umožňuje studentům, patřícím k polské menšině, aby získali vzdělání ve svém jazyce.

148. Právo používat dvojjazyčné značky a názvy je respektováno ve třinácti obcích v okresech Frýdek-Místek a Karviná. Některé dokumenty, jako jsou např. dvojjazyčná vysvědčení, jsou používány v polských menšinových školách. Příslušníci menšin se mohou registrovat a používat svá jména v menšinovém jazyce s jeho speciálními diakritickými znaky.

149. V posledních letech úřady zvýšily své snahy v boji proti diskriminaci a při zavádění opatření pro začleňování Romů do normální společnosti. Vznikla Agentura pro sociální začleňování romských lokalit a úřady přijaly Koncept romské integrace pro období 2010 – 2013.

Problematické oblasti po dvou monitorovacích cyklech

Negativní postoje vůči Romům přetrvávají ve velkých částech české společnosti. Protiromská rétorika byla opakovaně použita, včetně projevů veřejných představitelů a v rámci některých médií. Tolerance ze strany úřadů k pobuřujícím protiromským prohlášením podporuje pocit beztrestnosti, kdy si radikálně pravicoví extremisté a neonacistické skupiny cítí povzbuzeni k pořádání protiromských pochodů, jejichž cílem je zastrašovat a vyloučit je z běžné společnosti. Právní kroky, podnikané proti těmto skupinám úřady, dosud postrádají efekt.

Romské děti stále čelí závažným překážkám ve vzdělávacím systému. Opatření podniknutá pro implementaci rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva v případě D. H. a další versus Česká republika očividně zatím nepřinesla požadované výsledky. Praktické školy, kde je disproporčně vysoký počet romských žáků, nahradily dřívější zvláštní školy, avšak bez zásadnější změny v jejich složení, osnovách a pozici v rámci vzdělávacího systému a pokračují ve vzdělávání na bázi omezených osnov, čímž žákům nedávají možnost získat vyšší vzdělání.

Přes veřejnou omluvu, učiněnou vládou v listopadu 2009 za sterilizaci romských žen bez jejich předchozího dobrovolného souhlasu, která následovala po nálezech úřadu ombudsmana o nelegálnosti této praktiky a nedávné změny v jurisprudenci Ústavního soudu, většina obětí tohoto hrubého porušení lidských práv nebyla dosud odškodněna.

Navzdory nízkému prahu pro vznik výborů pro národnostní menšiny na obecní úrovni (10 % populace) a regionální úrovni (5 % populace) a zákonné povinnosti jejich ustavení, byl zatím ustaven jen malý počet těchto výborů. Je znepokojivé, že pouze 69 výborů bylo ustaveno v 283 obcích, které splňují podmínky pro jejich vznik, během osmi let od zavedení zákona.

Doporučení

Kromě opatření, která je potřeba provést k implementaci detailních doporučení, obsažených v sekcích I a II názoru Poradního výboru, vyzýváme odpovědné orgány, aby přijala následující opatření pro další zlepšení implementace Rámcové úmluvy:

Oblasti pro okamžité řešení²¹

- **Zvýšit úsilí v boji proti všem formám intolerance, rasismu a xenofobie, podniknout další zákonná opatření pro boj proti rasistickým manifestacím, zejména proti Romům, včetně v médiích a politické oblasti, v souladu s doporučením Výboru ministrů č. R(97)20 o „Hate speech“.**
- **Bez dalšího odkladu eliminovat praktiky, které vedou k přetrvávající segregaci romských dětí ve školách, zdvojnásobit úsilí pro nápravu nedostatků, kterým čelí romské děti v oblasti vzdělávání.**
- **Zajistit, aby obecní výbory pro národnostní menšiny byly ustavovány v obcích, které splňují podmínky pro jejich vytváření.**

Další opatření²²

- Zajistit, aby úřad ombudsmana dostal veškerou podporu, kterou potřebuje k vykonávání své činnosti, zejména s ohledem na prosazování jeho doporučení.
- Bez odkladu vyřešit neuzavřené případy odškodného obětem sterilizace bez předešlého informovaného souhlasu a zajistit, že zákonná ustanovení ohledně informovaného souhlasu jsou vždy dodržována.
- Zlepšit možnosti zaměstnání a bydlení Romů, zapojit Romy do projektů a aktivit, které se jich týkají a podporovat jejich integraci do společnosti, dbát zejména na zlepšení ubytovacích podmínek v romských lokalitách.
- Pokračovat v zajišťování správné implementace legislativy pro používání dvojjazyčného značení v jazycích menšin.
- Zvýšit úsilí o zajištění přístupu romských dětí do předškolních institucí a garantovaly, že osnovy těchto školek jsou v souladu s potřebami vícejazyčné skladby daných skupin.
- Snažit se o nalezení způsobů, jak podstatně zlepšit účast Romů, včetně romských žen, na rozhodovacích procesech. Úřady by měly zajistit, aby Romové a jejich organizace byli považováni za klíčové partnery ve vládních programech zaměřených na zlepšení jejich situace.

²¹ Doporučení jsou řazena podle korespondujících článků Úmluvy

²² Doporučení jsou řazena podle korespondujících článků Úmluvy